

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพเครือข่าย
อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรี

จัดทำโดย นายสุขุมวุฒิ พุทธิรักษา

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชำนาญการ
สังกัด สถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรี กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๕
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๔๓
สถาบันพัฒนาทรัพยากรบุคคลกรุงเทพมหานคร
สำนักงาน ก.ก.

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑. หัวข้อ การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรี

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ มีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๕๖๘.๗๓๗ ตร.กม. มีประชากรตามทะเบียนราษฎรกว่า ๖ ล้านคน จึงมีกิจกรรมกระจุกตัวอยู่อย่างหนาแน่น และแรงงานที่อพยพเข้ามาสู่ภาคมหานคร ทำให้เกิดปัญหาระบบโครงข่ายคมนาคม ที่พักรอภัย สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ เหตุนี้ทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันของประชากรแออัด โดยเฉพาะการดำรงชีวิตประจำวัน การจราจร และอื่นๆ ดังนั้นกรุงเทพมหานครได้จัดทำ วิสัยทัศน์กรุงเทพฯ คือ “กรุงเทพฯ มหานครแห่งเอเชีย” กรุงเทพฯ จะเป็นเมืองหลวงของเอเชีย เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสังคมในทวีปเอเชียและในภูมิภาคอาเซียน คนทั่วโลกเมื่อนึกถึงทวีปเอเชียจะนึกถึงเมืองกรุงเทพฯ ของเรา ในฐานะที่เป็นเมืองชั้นนำในด้านเศรษฐกิจภาคบริการ ความปลอดภัย ความสวยงาม สะดวกสบาย น่าอยู่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันเมืองกรุงเทพฯ มีเอกลักษณ์เฉพาะในด้านความเรียบง่าย มีเสน่ห์ มีชีวิตชีวา เพื่อให้การไปสู่เป้าหมายมีความชัดเจน ซึ่งจะทำให้ทิศทางการพัฒนา มีความสอดคล้องเชื่อมโยงไปในทางเดียวกัน ด้านความปลอดภัย จึงเป็นสิ่งแรกที่ควรนำมาพัฒนา คือ การสร้างเมืองปลอดภัยและยั่งยืนต่อวิกฤตการณ์ กรุงเทพฯ จะเป็นมหานครที่ปลอดภัย พลอดอาชญากรรม พลอดอุบัติเหตุ พลอดภัยพิบัติ สิ่งก่อสร้างปลอดภัย พลอดโรคคนเมืองและอาหารปลอดภัย การนำไปสู่มหานครแห่งความปลอดภัยนั้น กรุงเทพมหานครได้กำหนดความปลอดภัยไว้ ๕ มิติ ประกอบด้วย พลอดอาชญากรรมและยาเสพติด พลอดอุบัติเหตุ พลอดภัยพิบัติ พลอดอุบัติเหตุจากสิ่งก่อสร้าง เมืองสุขภาพดี (Healthy City) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พบว่าในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีพื้นที่เสี่ยงที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวน ๒๑๗ แห่ง โดยกระจายอยู่ในพื้นที่เขตต่าง ๆ และจากการจัดอันดับเมืองด้านความปลอดภัย กรุงเทพมหานครอยู่ในอันดับที่ ๑๔๗ โดยมีดัชนีความปลอดภัยอยู่ที่ ๕๔.๔ คะแนน นอกจากนี้ ปัญหาสุขภาพยังคงเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ โดยพบว่าอายุของผู้เสียชีวิตโดยเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลง เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนมากขึ้น ในเรื่องภัยพิบัติต่าง ๆ ซึ่งมักเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน เช่น อัคคีภัย อุทกภัย สารเคมีรั่วไหล อาคารสิ่งปลูกสร้างพัง ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากความประมาทในการดำเนินกิจกรรมของประชาชน และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่มีความรุนแรงมากขึ้น

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปฏิบัติการป้องกันและระงับอัคคีภัยและบรรเทาสาธารณภัยอื่นๆ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมาณพลหรือตามที่ร้องขอ กำหนดมาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอื่นๆ ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการป้องกันและระงับอัคคีภัย กำหนดประสานแผนการปฏิบัติงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปตามแผนแม่บทกรุงเทพมหานคร ดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ความรู้ด้าน

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ด้วยพื้นที่กรุงเทพมหานครมีประชากรพักอาศัย และทำงานอยู่มาก มีการจราจรที่หนาแน่น เมื่อเกิดเหตุ การเข้าถึงที่เกิดเหตุเป็นไปได้ยาก และใช้เวลานานกว่าปกติ จึงมีความจำเป็นจะต้องมีการประสานงาน ทำงานร่วมกับอาสาสมัครฯ และหน่วยงานแนวร่วมต่างๆ เพื่อให้การไปถึงที่เกิดเหตุ พร้อมการระงับเหตุเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการทำงานประสานเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการพัฒนา และเพิ่มศักยภาพองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้การระงับเหตุเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการทำงานต้องไม่ขัดต่อข้อกำหนดฯ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจึงกำหนดกระบวนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน รายละเอียดเนื้องาน ระยะเวลาและมาตรฐานคุณภาพงานจนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุดของกระบวนการปฏิบัติงาน แบ่งภารกิจออกเป็น ๑๓ ด้านประกอบด้วย

๑. กระบวนการงานการจัดเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่ฯ ให้ความรู้ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงาน
๒. กระบวนการงานการจัดเตรียมรถและอุปกรณ์ดับเพลิง
๓. กระบวนการงานการสำรวจแหล่งน้ำธรรมชาติและหัวจ่ายน้ำดับเพลิง
๔. กระบวนการงานการจัดทำแผนเผชิญเหตุสาธารณภัย
๕. กระบวนการงานการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุ
๖. กระบวนการงานการปฏิบัติงานระงับเหตุสาธารณภัย
๗. กระบวนการงานการปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชน
๘. กระบวนการงานการประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๙. กระบวนการงานการสร้างเครือข่ายและการให้ความรู้ให้หน่วยงานในพื้นที่
๑๐. กระบวนการงานการรักษาการณ์สถานที่และบุคคลสำคัญ
๑๑. กระบวนการงานการปฏิบัติงานตามนโยบายกรุงเทพมหานครและรัฐบาล
๑๒. กระบวนการงานการจัดทำข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการสาธารณภัย
๑๓. กระบวนการงานการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเข้าระงับเหตุ และเผชิญเหตุให้ทัน่วงทีอย่างเกิดประสิทธิภาพ ในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรี มีลักษณะทางกายภาพเป็นชุมชนเมือง และชุมชนดั้งเดิมมีบ้านเรือนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ยากต่อการเข้าระงับเหตุ เพราะมีทางเข้าออกที่คับแคบ เมื่อเกิดเหตุเจ้าหน้าที่อาจเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุไม่ทัน่วงที ดังนั้นอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสำคัญในการช่วยป้องกัน และระงับเหตุ เพื่อเป็นการลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที ผู้ศึกษาพิจารณาและมีแนวความคิดว่า การพัฒนา และเพิ่มศักยภาพให้แก่อาสาสมัครในการเผชิญเหตุต่างๆ เช่น อัคคีภัย ภัยจากสารเคมี อุบัติเหตุทางถนน อุบัติเหตุทางน้ำ อาการถล่ม ฯลฯ จำเป็นต้องมีการประสานงานกับทุกหน่วยงาน อาสาสมัครทุกคนต้องมีทักษะ มีความชำนาญในการเผชิญเหตุ และมีความเข้าใจในการประสานงานกับทุกหน่วยงาน เพื่อรับสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็วครบถ้วน รองรับการขับเคลื่อนนโยบายของกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองที่ปลอดภัยสำหรับประชาชนทุกคน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อเพิ่มศักยภาพ และประสิทธิภาพ ของอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยใน การปฏิบัติงาน

๓.๒ อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสามารถประสานงานกับทุกหน่วยงานได้อย่าง รวดเร็ว และถูกต้อง

๓.๓ เพื่อเพิ่มพื้นที่ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน โดยประชาชนเพื่อประชาชน

๔. เป้าหมาย

อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้ ความสามารถทั้ง ภาคทฤษฎี และปฏิบัติ อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๘๕ ขึ้นไป

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

๕.๑ การวิเคราะห์ SWOT Analysis

จุดแข็ง (Strengths)

จุดเด่นหรือจุดแข็ง (ข้อได้เปรียบ) เป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นข้อดีที่เกิดจาก สภาพแวดล้อมภายในบริษัท เช่น จุดแข็งด้านการเงิน และข้อได้เปรียบด้านการผลิต และด้านทรัพยากร บุคคล โดยบริษัทจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

จุดอ่อน (Weaknesses)

จุดด้อยหรือจุดอ่อน ข้อเสียเปรียบเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิด จากสภาพแวดล้อมภายในต่าง ๆ ของบริษัท เช่น การขาดเงินทุน นโยบายและทิศทาง การบริการที่ไม่ แน่นนอน หรือบุคลากรที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งบริษัทจะต้องหาวิธีในการปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไปอัน จะเป็นประโยชน์ต่อบริษัท

โอกาส (Opportunities)

เกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัทเอื้อประโยชน์ หรือ ส่งเสริมการดำเนินงานของบริษัท โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อม ภายนอก แต่จุดแข็งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน ผู้ประกอบการที่จะต้องแสวงหาโอกาสอยู่ เสมอ โดยการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตลอดเวลา เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและการแข่งขันในตลาด และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

อุปสรรค (Threats)

เกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลเสียต่อธุรกิจ เช่น ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น สภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับกล ยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้อง และพยายามขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้

๕.๑.๑ การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน

การวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในบริษัททุก ๆ ด้านเพื่อที่จะระบุจุด แข็งและจุดอ่อนของธุรกิจ แหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือระบบ ข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้างระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศ ในการทำงานและทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) รวมถึงการพิจารณาผลการ ดำเนินงานที่ผ่านมาของบริษัทเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลกลยุทธ์ก่อนหน้านี้ด้วย

๕.๑.๒ การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัท ทำให้สามารถค้นหาโอกาสและอุปสรรค การดำเนินงานของบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในประเทศและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษา การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น บทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึงกรรมวิธีใหม่ ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมืออุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต และการบริการ

๕.๑.๓ ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อม

ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อม เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก การประเมินสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับ โอกาส-อุปสรรค จากภายนอก เพื่อดูว่าองค์กรกำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใด และภายใต้สถานการณ์เช่นนั้น องค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไปในการวิเคราะห์ SWOT องค์กรจะอยู่ในสถานการณ์ ๔ อย่างดังนี้

สถานการณ์ที่ ๑ (จุดแข็ง-โอกาส)

สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนา ที่สุด เนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive -Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

สถานการณ์ที่ ๒ (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค)

สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้าย ที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุดคือกลยุทธ์การตั้งรับหรือป้องกันตัว (Defensive Strategy) เพื่อพยายามลดหรือหลบหลีกภัย อุปสรรคต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียน้อยที่สุด

สถานการณ์ที่ ๓ (จุดอ่อน-โอกาส)

สถานการณ์องค์กรมีโอกาเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้นทางออกคือกลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-oriented Strategy) เพื่อจัดการหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่างๆ ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดให้

สถานการณ์ที่ ๔ (จุดแข็ง-อุปสรรค)

สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งอื่นๆ ดังนั้น แทนที่จะระจอนกระทั่ง สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์การแตกตัวหรือขยายขอบข่ายกิจการ (Diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่นๆ แทน

๕.๑.๔ การวิเคราะห์ SWOT Analysis

การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อดำเนินการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรี พบว่า

ตาราง SWOT analysis

ปัจจัยภายใน

S: Strength จุดแข็ง	W: Weakness จุดอ่อน
๑. มีอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตธนบุรีและพื้นที่ใกล้เคียงกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก	๑. ในช่วงที่มีการจราจรที่คับคั่ง รถดับเพลิงของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรีมีขนาดใหญ่ เข้าถึงที่เกิดเหตุได้ช้า
๒. อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรีสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว	๒. บุคลากรของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรีมีจำนวนน้อย และปฏิบัติหน้าที่ภารกิจหลายด้าน
๓. การประสานงานระหว่างสถานีดับเพลิงธนบุรีและอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ทำได้อย่างรวดเร็ว	
๔. อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรีสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง	

ปัจจัยภายนอก

O: Opportunity โอกาส	T: Threats อุปสรรค
๑. กรุงเทพมหานครมีวิสัยทัศน์ที่จะสร้างเมืองปลอดภัยและยั่งยืนต่อวิกฤตการณ์	๑. ลักษณะกายภาพของชุมชนมีความเสี่ยงในการเกิดอัคคีภัยได้ง่าย
๒. กรุงเทพมหานครมีนโยบายหลักด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับสาธารณภัย (ปลอดภัยดี)	๒. เป็นชุมชนดั้งเดิมขาดการวางผังเมืองที่ดีทำให้มีถนนที่คับแคบเข้า-ออกได้ลำบาก
๓. กฎหมายกำหนดให้กรุงเทพมหานครมีภารกิจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๓. อัคคีภัยเป็นภัยที่ไม่สามารถควบคุมหรือป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ยาก
๔. มีอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยช่วยระงับเหตุสาธารณภัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรี	๔. มีการก่อสร้างรถไฟฟ้าทำให้เกิดการจราจรที่หนาแน่นมากกว่าปกติ
	๕. ประชาชนแจ้งเหตุช้าทำให้เพลิงไหม้ลุกลามก่อนเจ้าหน้าที่ไปถึงที่เกิดเหตุ

เมื่อได้วิเคราะห์ SWOT แล้วพบว่าอยู่ในสถานการณ์ที่ ๑ (จุดแข็ง-โอกาส) เป็นสถานการณ์ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จสูง หากนำจุดแข็งและโอกาสที่มีไปดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้เพิ่มทักษะการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้ว และมีการร่วมกันวางแผนเผชิญเหตุ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจริงของเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรี ก็บออาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของภาครัฐ/ภาคเอกชน/ประชาชน ในการร่วมกันเฝ้าระวังภัย เป็นการพัฒนาและปฏิบัติการเชิงรุก ในการป้องกันสาธารณภัยต่างๆ เพื่อลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนต่อไป

๕.๒ แนวคิดการพัฒนาศักยภาพ

“ การพัฒนาศักยภาพ ” หมายถึงการนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกาย นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการ มนุษย์เราเมื่อต้องการทำงานบางอย่าง จำเป็นต้องมีความรู้ในสิ่งนั้น ๆ มีความพยายาม และมุ่งมั่นในการที่จะทำงานให้ดีที่สุด แต่มนุษย์เรามักจะทำงานเพียงลำพัง เปรียบเสมือนการมองเหรียญด้านเดียว หากมนุษย์เราได้มีการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ก็จะเกิดมุมมองที่ต่างกัน เมื่อได้ทำงานร่วมกันแล้วก็จะมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ทำให้มากที่สุด ทำให้มีมุมมองที่กว้างกว่าเดิม มีการจัดทำข้อมูล จัดเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลอย่างมีระบบ ผลสุดท้ายงานที่ทำก็จะเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด การพัฒนาศักยภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีมากมาย รวดเร็ว ง่ายดาย เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ เพื่อกำหนดการวางแผน แนวทางแก้ไขปัญหา และติดต่อประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างทันทั่วทั้ง ศักยภาพจึงเป็นความสามารถที่ถูกซ่อนเร้นไว้ หากได้รับการพัฒนา คือ การนำเอาความสามารถนั้นออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สิ่งที่ดีตามมาก็คืองานทุกอย่างที่ทำก็จะประสบความสำเร็จอย่างงดงาม

การพัฒนาทรัพยากรบุคคลได้แก่

๑. บุคคลทุกคนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาให้เพิ่มพูนขึ้นได้ทั้งด้านความรู้ทักษะและทัศนคติ ถ้ามีแรงจูงใจที่ดีพอ

๒. การพัฒนาศักยภาพของบุคคล ควรดำเนินการโดยยึดหลักสมรรถนะ (Competency Based Development)

๓. การพัฒนาศักยภาพบุคคล จะต้องดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นระบบ สอดคล้องกับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กรนับตั้งแต่การสรรหาการคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การประเมินและการพัฒนา

๔. วิธีการในการพัฒนาศักยภาพบุคคล มีหลายวิธีจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของบุคคลและองค์กร

๕. จัดให้มีระบบการประเมินการพัฒนาความสามารถของบุคคลเป็นระยะเพื่อการพัฒนาบุคคล แต่ละกลุ่มให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น และในขณะเดียวกันก็สนับสนุนให้มีความสามารถสูง ได้ก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งใหม่ที่ต้องใช้ความสามารถสูงขึ้น

๖. ระบบข้อมูลบุคคลขององค์กร จะต้องครบถ้วนถูกต้องและทันสมัยสามารถตรวจสอบความก้าวหน้า รายบุคคลได้

๗. การพัฒนาบุคคลจะต้องทำทุกด้าน คือสุขภาพอนามัย ความรู้ ความสามารถจิตใจ และคุณธรรมควบคู่กันไป

๘. องค์กรต้องคำนึงถึงความมั่นคงและความก้าวหน้าของบุคคลควบคู่ไปกับความก้าวหน้าขององค์กร องค์กรจะอยู่ไม่ได้ถ้าขาดบุคคลที่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาทุ่มเทให้กับองค์กร

๙. บุคคลจะต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคตโดยไม่รู้สึกรู้หาวกับกระแสการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ

เมื่อได้วิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพพบว่า บุคคลทุกคนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาให้เพิ่มพูนขึ้นได้ทั้งด้านความรู้ทักษะ และทัศนคติ การพัฒนาศักยภาพบุคคลจะต้องดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นระบบ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เหมาะสมกับลักษณะของงาน

๕.๓ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

Starkey (๑๙๙๗ : ๑๔ อ้างถึงใน นฤมล คำอ่อน, ๒๕๖๒ : ๑๐) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายว่า หมายถึง การรวมกลุ่มของปัจเจกชนหรือองค์การโดยสมัครใจ โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ในขณะที่แต่ละองค์การก็มีการจัดการของตนเองอย่างเต็มที่ กล่าวคือเครือข่ายไม่ได้มีผลต่อการปกครองตนเองและการมีอิสระของสมาชิก โดยเครือข่ายนั้นมียอดประกอบสำคัญอย่างน้อย ๗ อย่างด้วยกัน ได้แก่

๕.๓.๑ มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน

๕.๓.๒ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน

๕.๓.๓ มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน

๕.๓.๔ การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย

๕.๓.๕ มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน

๕.๓.๖ มีการเกื้อหนุนซึ่งกัน

๕.๓.๗ มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยนเครือข่าย โดยมีลักษณะดังนี้

๕.๓.๗.๑ มีกลุ่มบุคคลหรือองค์กร

๕.๓.๗.๒ กลุ่มเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์ เป็นกระบวนการที่ประสานกลุ่มหรือบุคคลเอาไว้ สิ่งที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ก็คือข่าวสารข้อมูลในรูปแบบต่างๆที่เป็นประโยชน์หรือบางครั้งอาจจะไม่เป็นประโยชน์ก็ได้ ต่อการทำงาน

๕.๓.๗.๓ มีการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ปัจจัยที่สนับสนุนให้เครือข่ายประสบความสำเร็จมีอยู่หลายประการ ดังนี้

- สมาชิกและระบบความสัมพันธ์ที่ดีของเครือข่าย
- กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกัน
- การบริหารจัดการเครือข่ายที่ดี
- การขยายเครือข่าย

เมื่อได้วิเคราะห์เครือข่ายพบว่า การพัฒนาเครือข่ายจะต้องขึ้นอยู่กับ “คน” เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ของคน และเรื่องของคนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติจะมีเหตุ และปัจจัยที่เกื้อหนุนกัน พึ่งพาอาศัยกัน เกื้อหนุนกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีพลังอย่างสร้างสรรค์ เป็นภาพของความร่วมมือที่สวยงามยิ่ง

๕.๔ แนวคิดอาสาสมัคร

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (๒๕๓๔ : ๖) สรุปว่า อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่มีศรัทธาจะทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์โดยคำนึงถึงเวลาว่าง ความสามารถ และความถนัดที่ตนเองมีอยู่ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานก็เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมแก่องค์กร และผู้ประสบความสำเร็จทุกฝ่าย เดือดร้อน โดยไม่มีค่าจ้างตอบแทนในการทำงานและมีได้งานที่ปฏิบัติอยู่เพื่อเป็นอาชีพ ทั้งนี้ การปฏิบัติงานดังกล่าวอาจจะเป็นการให้บริการทางตรงและทางอ้อมก็ได้

บทบาทหน้าที่อาสาสมัคร สมพร เทพสิทธิ์ (๒๕๔๑, น. ๙-๑๑) อาสาสมัครมีบทบาทที่สำคัญ โดยแบ่งได้เป็น ๕ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านการสังคมสงเคราะห์ ๒) ด้านการแก้ไขปัญหาทางสังคม ๓) ด้านการพัฒนาสังคม ๔) ด้านการพัฒนาองค์กร ๕) ด้านการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

คุณสมบัติของอาสาสมัคร สมพร เทพสิทธิ (๒๕๔๑ อ้างถึงใน อรรถา ออบสุวรรณ, ๒๕๕๗ : ๑๖ - ๑๗) ได้กล่าวว่าคุณสมบัติที่สำคัญของอาสาสมัครมีทั้งหมด ๓ ประการ ได้แก่

- ๑) เป็นบุคคลที่ทำงานด้วยความสมัครใจ ไม่ได้ถูกบังคับเพราะเป็นหน้าที่
- ๒) เป็นงานที่ทำเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน สังคม ส่วนรวมหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ
- ๓) เป็นงานที่ทำโดยไม่หวังผลตอบแทน ทั้งที่เป็นตัวเงิน หรือเป็นวัตถุ

อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยและอปพร.

หน่วยบรรเทาสาธารณภัย และอปพร. พื้นที่เขตธนบุรี พื้นที่เขตธนบุรี มี ๖ หน่วย ดังนี้

๑. หน่วยวัดใหญ่ศรีสุวรรณ (ธน ๒๓-๐๐) ที่ตั้งหน่วย ๕๘ ซอยวัดใหญ่ศรีสุวรรณ ถนนอินทรพิทักษ์ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กทม. ๑๐๖๐๐ จำนวน ๓๓ คน
๒. หน่วยธรรมกิจสงเคราะห์ (ธน ๗-๐๐) ที่ตั้งหน่วย ๕๓/๒๔ ซอยตากสิน ๔ ถนนตากสิน แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กทม. ๑๐๖๐๐ จำนวน ๓๙ คน
๓. หน่วยเจ้าพระยา (ธน ๑๐-๐๐) ที่ตั้งหน่วย ๖๐๘ ซอยวัดกัลป์ยาณ์ ถนนเทศบาลสาย ๑ แขวง วัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กทม. ๑๐๖๐๐ จำนวน ๓๔ คน
๔. หน่วยมุสลิมะห์ (ธน ๒๖-๐๐) ที่ตั้งหน่วย ๓๗๕/๒๒ ถนนริมทางรถไฟ แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กทม. ๑๐๖๐๐ จำนวน ๓๐ คน
๕. หน่วยบ้านสมเด็จพระเจ้า (ธน ๓๑-๐๐) ที่ตั้งหน่วย ๒๐๙/๒ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กทม. ๑๐๖๐๐ จำนวน ๓๔ คน
๖. หน่วยประสานมิตร (ธน ๔๔-๐๐) ที่ตั้งหน่วย ๗๔/๕๐ ซอยประสานมิตร ถนนอินทรพิทักษ์ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี ๑๐๖๐๐ จำนวน ๔๑ คน

อปพร.เขตธนบุรี มี ๑,๗๐๐ คน

ที่ตั้งหน่วย สำนักงานเขตธนบุรี ๑๖๐ เทอดไท แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กทม. ๑๐๖๐๐

หน่วยบรรเทาสาธารณภัย และอปพร. พื้นที่เขตบางกอกใหญ่ พื้นที่เขตบางกอกใหญ่ มี ๓ หน่วย ดังนี้

๑. หน่วยเกษจำเริญ (๖-๐๐) ที่ตั้งหน่วย ๓๓ ถนนเพชรเกษมซอย ๓ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม. ๑๐๖๐๐ จำนวน ๓๑ คน
๒. หน่วยวัดอินทาราม (ธน ๔๑-๐๐) ที่ตั้งหน่วย ๗๗๐ ถนนเพชรเกษมซอย ๓ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม. ๑๐๖๐๐ จำนวน ๓๓ คน
๓. หน่วยอริยศีลาจารย์ (ธน ๕-๐๐) ที่ตั้งหน่วย ๑๔๓/๑๘๕ ถนนอิสรภาพซอย ๒๑ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม. ๑๐๖๐๐ จำนวน ๓๘ คน

- อปพร.เขตบางกอกใหญ่ มี ๑,๐๓๙ คน

ที่ตั้งหน่วย สำนักงานเขตบางกอกใหญ่ ถนนรัชดาภิเษก แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม. ๑๐๖๐๐

เมื่อได้วิเคราะห์อาสาสมัครพบว่า ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งอื่นใด บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกัน แก้ไขปัญหาและ พัฒนาสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

๕.๕ การจัดการสาธารณภัย

“การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management: DM)” เมื่อเกิดภัยขึ้นแล้ว กล่าวคือการจัดการเหตุการณ์ฉุกเฉิน การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย หรือการฟื้นฟูสภาพหลังจากภัยมา เป็นการให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดำเนินการเชิงรุกโดยการวางแผนทางเพื่อ “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)” ซึ่งเป็นการจัดการกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสียหาย ผ่านมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยทำให้ผลกระทบที่อาจเกิดจากสาธารณภัยให้ลดน้อยลงที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยมาตรการเพื่อจัดการสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระยะสำคัญ ได้แก่ ระยะก่อนเกิดภัย ระยะเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัย ดังต่อไปนี้

๕.๕.๑) ระยะก่อนเกิดภัย การป้องกันและการลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) คือการดำเนินการเพื่อขจัดหรือลดโอกาสที่สาธารณภัยจะสร้างผลกระทบต่อบุคคล ชุมชนหรือสังคม โดยมากจะเกี่ยวข้องแต่ไม่จำกัด แต่เพียงการใช้โครงสร้างต่างๆ เพื่อป้องกันภัย เช่น การวางแผนเผชิญเหตุ การฝึกซ้อมแผน การจัดทำแผนอพยพ และเตรียมเส้นทางอพยพ การเตรียมพร้อมบุคลากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การฝึกทักษะการกู้ชีพกู้ภัย เป็นต้น

๕.๕.๒) ระยะระหว่างการเกิดภัย การเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน (Response) ให้ความสำคัญกับการรักษาชีวิตของผู้ประสบภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเกิดสถานการณ์ภัยเป็นหลัก โดยเน้นในการให้ความช่วยเหลือ กู้ชีพ กู้ภัย การพยาบาลสาธารณสุข ตลอดจนการบรรเทาทุกข์และการแจกจ่ายสิ่งของยังชีพ การดูแลช่วยเหลือผู้อพยพ และการจัดการศูนย์อพยพ รวมทั้ง การจัดระบบบัญชาการเหตุการณ์ฉุกเฉิน ทั้งระบบสั่งการระบบการสื่อสาร การประสานงาน และอื่นๆ ที่จะทำให้หน่วยงานต่างๆ สามารถรับมือกับเหตุการณ์และให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที ทั้งนี้ หากมีการเตรียมการในการเผชิญเหตุได้ดีตั้งแต่ในระยะก่อนเกิดภัยก็จะช่วยให้การดำเนินงานเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นจริงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๕.๓) ระยะหลังเกิดภัย การฟื้นฟู (Recovery) มุ่งเน้นในการจัดการสถานการณ์ภายหลังการเกิดสาธารณภัย ให้บุคคล ชุมชน หรือสังคมได้ฟื้นฟูสภาพกลับมาเป็นปกติ ซึ่งมีทางเลือก ๒ ทาง คือ การสร้างคืนใหม่ให้เหมือนเดิม หรือการสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม (Build Back Better) โดยมากประกอบด้วย การฟื้นฟูในเชิงโครงสร้างด้วยการบูรณะซ่อมแซม (Reconstruction) เช่น การฟื้นฟูสภาพจิตใจ การเยียวยาผู้ประสบภัย (Rehabilitation) เช่น การดูแลสุขภาพแวดล้อมและสุขอนามัย การให้คำปรึกษาทางจิตสังคม (psychosocial) และฟื้นฟูสภาพจิตใจ ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อให้การฟื้นฟูเป็นไปอย่างแนวทางที่ยั่งยืน ภายหลังจากเกิดสาธารณภัย จึงควรมีการประเมินความสูญเสีย และความเสียหายที่เกิดขึ้น และวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูและบูรณะขึ้นอย่างเป็นระบบ

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชน และสังคมจากเหตุการณ์สาธารณภัย จึงจำเป็นต้องมีแนวทางเพื่อลดโอกาสในการเกิดผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น จากการตั้งรับและรอแก้ไขปัญหาหรือเยียวยาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสาธารณภัยมาสู่การเตรียมความพร้อมล่วงหน้าเพื่อรับมือภัยที่อาจเกิดขึ้น และดำเนินการเชิงรุกในการลดปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง จึงเกิดแนวความคิดในการปฏิบัติการเพื่อ “ลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย” หรือ “Disaster Risk Reduction (DRR)” ขึ้น การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นเป้าหมายของการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยลดความรุนแรงของผลกระทบจากสาธารณภัยได้จากการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ในการวิเคราะห์ และลดปัจจัยอันเป็นสาเหตุของสาธารณภัย กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงของสาธารณภัยสามารถดำเนินการได้ในทุกๆ วัน โดยไม่จำเป็นต้องให้สาธารณภัยมาถึงก่อน

นอกจากนี้...

นอกจากนี้ ยังเป็นกระบวนการที่ต้นตัว ช่วยลดความล่อแหลมเปราะบางที่แท้จริงของประชาชน และสังคมได้ ซึ่งหากพิจารณาจากวงจรการจัดการความเสี่ยงจากภัยแล้ว อาจเปรียบเทียบได้ว่าเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับมาตรการที่สามารถดำเนินการก่อนเกิดภัย คือ การป้องกัน (Prevention) การลดผลกระทบ (Mitigation) และ การเตรียมพร้อม (Preparedness) เป็นสำคัญ

วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เมื่อได้วิเคราะห์การจัดการสาธารณภัยพบว่า เมื่อภัยเกิดขึ้นแล้ว กระบวนการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน การให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ ผู้ประสบภัย การฟื้นฟูสภาพทั้งร่างกายและจิตใจ หลังจากภัยผ่านพ้น มีความสำคัญมาก การดำเนินการอย่างยั่งยืน ต้องมีความสำคัญกับ“การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management : DRM)” ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย(Disaster Risk Reduction : DRR) ได้แก่ การป้องกัน (Prevention) การลดผลกระทบ (Mitigation) และการเตรียมความพร้อม (Preparedness) ควบคู่กับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) ได้แก่ การเผชิญเหตุ (Response) และการบรรเทาทุกข์ (Relief) รวมถึงการฟื้นฟู (Recovery) ได้แก่การฟื้นฟูสภาพ และการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) การสร้างให้ดีกว่า และปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖.๑ วางแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลในการเป็นอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ร่วมกันศึกษารวบรวมข้อมูลปัญหา พร้อมหาแนวทางป้องกัน

๖.๒ ดำเนินการตามกระบวนการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ ชักซ้อมการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย โดยมีประสิทธิภาพ และมอบหมายงาน ดังนี้

- มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
- ศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดของเนื้อหา
- ประสานงานผู้เชี่ยวชาญ และวิทยากรผู้ให้ความรู้
- กำหนดเทคนิค และวิธีการในการปฏิบัติงานขณะเผชิญเหตุทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ
- จัดเตรียมอุปกรณ์การฝึกอบรมและเอกสารต่างๆ
- จัดสถานที่ในการอบรม และกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน ๕ วัน ดังต่อไปนี้

วันที่ ๑ อบรมภาคทฤษฎี

- ทดสอบก่อนการฝึกอบรม
- การใช้หัวฉีด
- การใช้น้ำยาโฟม
- การดับไฟที่เกิดจากน้ำมัน ก๊าซ LPG
- การค้นหาผู้ประสบภัย
- การจัดทีม การวางแผน การประสานงาน การควบคุมสั่งการ
- ทฤษฎีของไฟ
- การใช้น้ำ
- การดับไฟในอาคาร

วันที่ ๒ ฝึกปฏิบัติ

- การดับไฟในอาคาร
- การดับไฟที่เกิดจากน้ำมัน ก๊าซ LPG

วันที่ ๓ ฝึกปฏิบัติ

- การค้นหาผู้ประสบภัยในอาคาร
- การจัดทีม การวางแผน

วันที่ ๔ ฝึกปฏิบัติ

- การประสานงาน การควบคุมสั่งการ
- การจำลองสถานการณ์

วันที่ ๕ สรุป อภิปราย นำเสนอ ทำแบบทดสอบ

- กำกับดูแลกิจกรรมต่างๆในการฝึกอบรมพร้อมแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่างๆระหว่างการฝึกอบรม
- ประเมินผลในการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และนำไปพัฒนางานต่อไป

๖.๓ ตรวจสอบการดำเนินงานทุกขั้นตอนอย่างเคร่งครัด พร้อมเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อม ปฏิบัติงานตลอดเวลา โดยคำนึงถึงความคุ้มค่า

๖.๔ นำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุตามเป้าหมาย

๖.๕ ระยะเวลา...

๖.๕ ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๘

ขั้นตอนการดำเนินการ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๗						
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
<u>เตรียมงาน</u> - เตรียมข้อมูลจัดทำเอกสาร ประกอบการอบรม - แต่งตั้งคณะทำงาน - เปิดรับสมัคร กำหนดบุคคลที่จะเข้าอบรม	↔	↔	↔				
<u>แผนปฏิบัติ</u> - จัดทำแผนการอบรม - ขออนุมัติแผน - ขออนุมัติงบประมาณ - จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ - จัดทำคู่มือเอกสารประกอบการอบรม - ชักซ้อมแผนการอบรม - ดำเนินการตามแผนฝึกอบรม <u>วันที่ ๑</u> อบรมภาคทฤษฎี ทดสอบก่อนการ ฝึกอบรม ทฤษฎีของไฟ การใช้หัวฉีด การใช้ น้ำ การใช้ น้ำยาโฟม การดับไฟในอาคาร การดับไฟที่เกิดจากน้ำมัน ก๊าซ LPG การค้นหาผู้ประสบภัย การจัดทีม การวางแผน การประสานงาน การควบคุมสั่งการ <u>วันที่ ๒</u> ฝึกปฏิบัติ การดับไฟในอาคาร การดับไฟที่เกิดจากน้ำมัน ก๊าซ LPG <u>วันที่ ๓</u> ฝึกปฏิบัติ การค้นหาผู้ประสบภัยในอาคาร การ จัดทีม การวางแผน <u>วันที่ ๔</u> ฝึกปฏิบัติ การประสานงาน การควบคุมสั่งการ การจำลองสถานการณ์ <u>วันที่ ๕</u> สรุป อภิปราย นำเสนอ ทำแบบทดสอบ		↔	↔	↔	↔		
<u>การรายงานผล</u> - กำกับดูแลกิจกรรมต่างๆระหว่างการฝึกอบรมและหลังการ ฝึกอบรมพร้อมแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่างๆ - ประเมินผลในการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ และนำไป พัฒนางานต่อไป				↔			
<u>ติดตามประเมินผล</u> - เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อมปฏิบัติงานตลอดเวลา - ตรวจสอบการดำเนินงานทุกขั้นตอนอย่างเคร่งครัด - นำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุตามเป้าหมาย					↔	↔	↔

๖.๖ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง...

๖.๖ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑. ผู้บริหารสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อนุมัติโครงการและงบประมาณ
๒. หัวหน้าสถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเสนอโครงการ
๓. ผู้จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเสนอโครงการ ดำเนินการจัดกิจกรรม ประสานผู้เกี่ยวข้องติดตามประเมินผลโครงการ
 ๔. เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรีที่ร่วมดำเนินการ
 ๕. อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

- ๗.๑ อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีศักยภาพ และประสิทธิภาพ สามารถนำทักษะ ความรู้ ความชำนาญ ไปประยุกต์ใช้ในการเผชิญเหตุต่างๆ เช่น อัคคีภัย ภัยจากสารเคมี อุบัติภัยทางถนน อุบัติเหตุทางน้ำ อาคารถล่ม ฯลฯ สามารถพัฒนาตนเอง และองค์กรให้มีคุณภาพ
- ๗.๒ อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถประสานงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรงจุดอย่างรวดเร็ว และตรงเป้าหมาย
- ๗.๓ กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่น่าอยู่ และเป็นเมืองที่ปลอดภัยสำหรับประชาชนทุกคน

๘. งบประมาณ

เบิกจ่ายจากงบประมาณเงินรายได้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมวดรายจ่ายอื่น ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น จำนวน ๘๘,๐๐๐ บาท

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

- ๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จระดับผลผลิต (Output) และหรือระดับผลลัพธ์ (Outcome)
 - ๙.๑.๑ ระดับผลผลิต (Output)
 - ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ ทักษะในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ผ่านการประเมินผลภาคปฏิบัติร้อยละ ๘๕ โดยเปรียบเทียบ ก่อน-หลัง การฝึกอบรม
 - อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย ร้อยละ ๘๕
 - ๙.๑.๒ ระดับผลลัพธ์ (Outcome)
 - สถานีดับเพลิงและกู้ภัยธนบุรี มีอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการเผชิญเหตุให้ทันท่วงที
 - ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน
 - อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความรู้ ทักษะความชำนาญ
- ๙.๒ วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผล (สำเร็จ)

วิธีการประเมินผล

 - ประเมินจากการทดสอบความรู้ ภาคทฤษฎี ก่อน-หลัง การฝึกอบรม
 - ประเมินจากการทดสอบกระบวนการในปฏิบัติหน้าที่ จากการจำลองสถานการณ์จริง และการนำความรู้ ความชำนาญ ไปประยุกต์ใช้ในการเผชิญเหตุต่างๆ
 - ประเมินจากกระบวนการติดต่อประสานงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรงจุดอย่างรวดเร็ว และตรงเป้าหมาย
 - ประเมินจากระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ เนื่องจากเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก จึงเห็นควรให้มีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และให้หน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑๐.๒ เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษาหลักสูตร บนต์. มีระยะเวลาที่สั้น ดังนั้นการศึกษาจะไม่ครอบคลุมมากนัก จึงเห็นควรให้มีการศึกษาแนวคิดนี้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานและกรุงเทพมหานคร

๑๐.๓ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างสถานีดับเพลิงและอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการทำกิจกรรมเพื่อสร้างประโยชน์ให้ประชาชนในทุกสถานีดับเพลิง และจัดให้มีการฝึกอบรมให้อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นประจำทุกปี